

Annika Akseli

LAPSIPERHEIDEN YLEISIMMÄT SIOITUSKOHTEET

Liiketalouden koulutusohjelma

2017

LAPSIPERHEIDEN YLEISIMMÄT SIOITUSKOHTEET

Akseli, Annika
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Tammikuu 2017
Ohjaaja: Korhonen, Satu
Sivumäärä: 37
Liitteitä: 1

Asiasanat: säästäminen, sijoitustuotteet, lapsiperheet

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia lapsiperheiden säästämistä ja sijoittamista. Työn osana tehdyn kyselyn tavoitteena oli selvittää Isojoen Osuuspankin asiakkaina olevien lapsiperheiden yleisimmät sijoituskohteet. Kyselyn avulla selvitettiin myös, miksi vastaajat olivat valinneet tietyt sijoitusinstrumentit ja mitä tavoitteita varten he säästivät.

Taloudellinen tilanne Suomessa on pitkään ollut heikko ja pitkäaikaistyöttömyys on ollut nousussa. Opinnäytetyön aihe nousi esille pohdittaessa lapsiperheiden taloudellista tilannetta taantumana aikana.

Työn teoreettinen osuus koostuu sijoittamisen teoriasta, erilaisista sijoitusinstrumenteista ja lapsiperheiden tuloista. Työssä esitellään Kelan yleisimmät etuudet lapsiperheille ja erilaisten perheiden mallibudjetit. Työssä käsitellään myös lyhyesti tämänhetkistä taloustilannetta, koska se vaikuttaa myös lapsiperheiden sijoituskäyttäytymiseen. Lopussa on vielä pohdittu lyhyesti pankkialan tulevaisuutta ja sijoitusrobottien tuomia uudistuksia.

Tutkimus kappaleessa on avattu tarkemmin työlle asetettuja tavoitteita ja selitetty kyselytutkimuksen toteutusta. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeena, jonka vastaukset tulkittiin kvalitatiivisin, eli laadullisin menetelmin. Lomake oli pankissa jaettavana kuukauden ajan siellä asioineille lapsiperheille ja siihen vastasi 15 perhettä.

Suurin osa kyselyyn vastanneista lapsiperheistä säästi johonkin kohteeseen. Vastauksen perusteella todettiin, että kaikki eivät määrittele säästämistä ja sijoittamista samalla tavalla.

THE MOST COMMON INVESTMENT TARGETS OF FAMILIES WITH CHILDREN

Akseli, Annika
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
January 2017
Supervisor: Korhonen, Satu
Number of pages: 37
Appendices: 1

Keywords: saving, investment target, families with children

The purpose of this thesis was to research savings and investments of families with children. As a part of thesis an inquiry was implemented to find out which were the most common investment targets for the customers of Isojoen Osuuspankki. Target group was families with children. The purpose of the inquiry was also finding out why the target group had chosen the exact investment targets and what were their main goals for investments.

Economic situation in Finland has been weak for a long period and the number of long-term unemployed has increased. The subject for this thesis came up while thinking about the economy of families with children during economic downturn.

Theoretical part consists of theory of investing, investment targets and the income of families with children. There are most common Kela paid perquisites for families introduced. There is also an example of different families and their monthly budgets. The economic situation is also part of thesis because it is affecting on target groups investments. The future of bank sector and investment robots are also part of this study.

In study chapter the set goals for this work and the implementation of the inquiry are better explained. The study was executed as an inquiry which was interpreted with qualitative methods. The inquiry was in the bank for a one month to be given to families who were customers of Isojoen Osuuspankki. Fifteen families answered the inquiry. Great majority of the families answered the inquiry, had some investments. As a result of the study can be said that all people are not considering saving and investments similarly.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	LAPSIPERHEIDEN TALOUS.....	6
2.1	Suomen taloustilanteen nykytilakatsaus	6
2.2	Erilaiset lapsiperheet ja lapsiperheiden tulot	7
2.3	Kelan maksamat etuudet lapsiperheille	9
3	SIJOTUSPALVELUT JA -INSTRUMENTIT	12
3.1	Sijoituspalvelut	12
3.2	Sijoittamisen aloittaminen	13
3.3	Tuoton määräytyminen ja riskit osana sijoittamista	15
3.4	Sijoitusinstrumentit.....	16
3.4.1	Erilaiset tilit	17
3.4.2	Sijoitus- ja vaihtoehtorahastot (AIF).....	18
3.4.3	Osakkeet ja joukkovelkakirjalainat	19
3.4.4	Johdannaiset ja warrantit	20
3.4.5	Muut sijoituskohteet ja säästövakuutukset	21
4	TUTKIMUS	22
4.1	Tutkimusmenetelmä ja työn tavoitteet.....	22
4.2	Kyselytutkimus	23
4.3	Isojoen Osuuspankki.....	24
5	TULOKSET	25
5.1	Kyselyyn vastanneiden taustatietoja	25
5.2	Rahan säästäminen.....	26
5.3	Perusteluja rahojen säästämättä jättämiselle	28
5.4	Sijoituskohteet.....	28
5.5	Sijoituskohteiden valitseminen	29
5.6	Sijoitettava summa.....	30
5.7	Ensisijainen säästötavoite	30
5.8	Sijoitussuunnitelma.....	31
5.9	Validiteetti ja reliabiliteetti	32
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	33
6.1	Tulosten yhteenveto ja työn onnistumisen arviointi	33
6.2	Tulevaisuuden näkymiä, sijoitusrobotit.....	34
	LÄHTEET.....	36
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön peruskäsitteitä ovat säästäminen, sijoittaminen, sijoitusinstrumentit ja lapsiperheiden tulot. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää Isojoen Osuuspankin asiakkaina olevien lapsiperheiden yleisimmät sijoitusinstrumentit. Taloustilanne Suomessa on ollut heikko jo pitkään ja tämä vaikuttaa myös lapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen. Luottoja otetaan yhä enemmän ja maksuhäiriöt ovat ennätyslukemissa. Lapsiperheiden taloudesta luin kiinnostavan artikkelin, joka vaikutti osaltaan opinnäytetyön aiheen valintaan. Artikkelin mukaan varsinkin syksyllä, kesälomien jälkeen korostuu ilmiö, jossa perhe on joutunut luottokorttikierteeseen. Luottokorttilaskua lyhennetään joka kuukausi, mutta aina kuukauden lopuksi sieltä taas käytetään sama summa. Näissä tilanteissa on pakko alkaa pohtia, miten talous saadaan korjattua ja rahaa säästettyä. (Keskituloisen lapsiperheen luottokorttikierre ja kuinka siitä selvitään- ”ruuasta voi säästää helposti 30 prosenttia” 2016) Mielessäni heräsi kysymys; onko lapsiperheillä varaa säästää tai jopa sijoittaa varojaan? Lapsiperheet ovat kiinnostava kohderyhmä, koska yleensä perheen käytettävät tulot laskevat ainakin hetkellisesti vanhempainvapaiden aikana. Sen jälkeen vielä mahdollisesti toinen vanhempi jää kotiin hoitamaan lasta Kohderyhmä kiinnostaa myös siksi, että minulla on alle 1-vuotias lapsi.

Työn avulla pyrin myös selvittämään, miksi he olivat valinneet kyseiset sijoitusinstrumentit. Tieto oli hyödyllinen työn toimeksiantajana olevalle Isojoen Osuuspankille, joka voi ottaa tämän huomioon tarjotessaan palveluja lapsiperhe asiakkaille. Tätä opinnäytetyötä voidaan myös käyttää tietolähteenä aloittelevalle sijoittajalle.

Verosuunnittelu on tärkeä osa sijoittamista, mutta tässä työssä se on rajattu aihepiirin ulkopuolelle. Työssä keskityttiin erilaisiin sijoitusinstrumentteihin, sijoituspalveluihin ja lapsiperheiden tuloihin.

2 LAPSIPERHEIDEN TALOUS

2.1 Suomen taloustilanteen nykytilakatsaus

Suomen valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa vuonna 2016 1,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Pientä taloudellista piristystä on luvassa, mutta siitä huolimatta Suomen taloustilanne pysyy lähivuosina heikkona. Ennusteen mukaan bruttokansantuote tulee olemaan vielä 2018 noin 3 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Lähivuosina taloudellista aktiviteettia kannattelee etupäässä yksityinen kulutus ja investoinnit. Myös maailmantalouden- ja kaupan kasvunäkymät ovat heikentyneet. (Suomen Valtiovarainministeriön www-sivut 2016)

Opinnäytetyöhön valittiin valtiovarainministeriön julkaisema talousennuste, koska sivusto ylläpitää valtiovarainministeriön viestintäyksikkö yhdessä ministeriöiden kanssa. Valtiovarainministeriön tehtäviin kuuluu muun muassa talouspolitiikan toteuttaminen, talouden kehittämisen seuraaminen, verolakien valmistelu ja julkisen hallinnon kehittäminen.

Suomi ei pääse muun euroalueen elpymisvauhtiin. Suhdanneltilanteen ja rakenteellisten ongelmien vuoksi Suomen talouskasvu on ollut kohta 10 vuotta pysähdyksissä. Heikon talouskehityksen vuoksi Suomen inflaatiovauhti on ennustejaksolla hitaampi kuin muilla euroalueilla, mikä supistaa hieman kehittyntä hintaeroa muihin euromaihin. Hintojen hidas nousu tukee reaaliansioiden kasvua. Kuluttajien luottamus talouteen on parantunut ja kotitaloudet ovat rahoittaneet osan kulutuksesta velkarahalla. Suomalaisilla kotitalouksilla on velkaa suhteessa tuloihin 120 prosenttia, mikä on suhteessa vähän muihin Pohjoismaihin nähden. Velkaantuminen on kuitenkin ollut nopeaa, mikä lisää kotitalouksien taloudellisia riskejä. Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi taantuman aikana suureksi, eikä merkittävää helpotusta ole havaittavissa. Yhä useampi kotitalous on tulonsiirtojen varassa, mikä johtuu osittain väestön ikääntymisestä ja työttömyyden kasvusta. (Suomen Pankin www-sivut 2016)

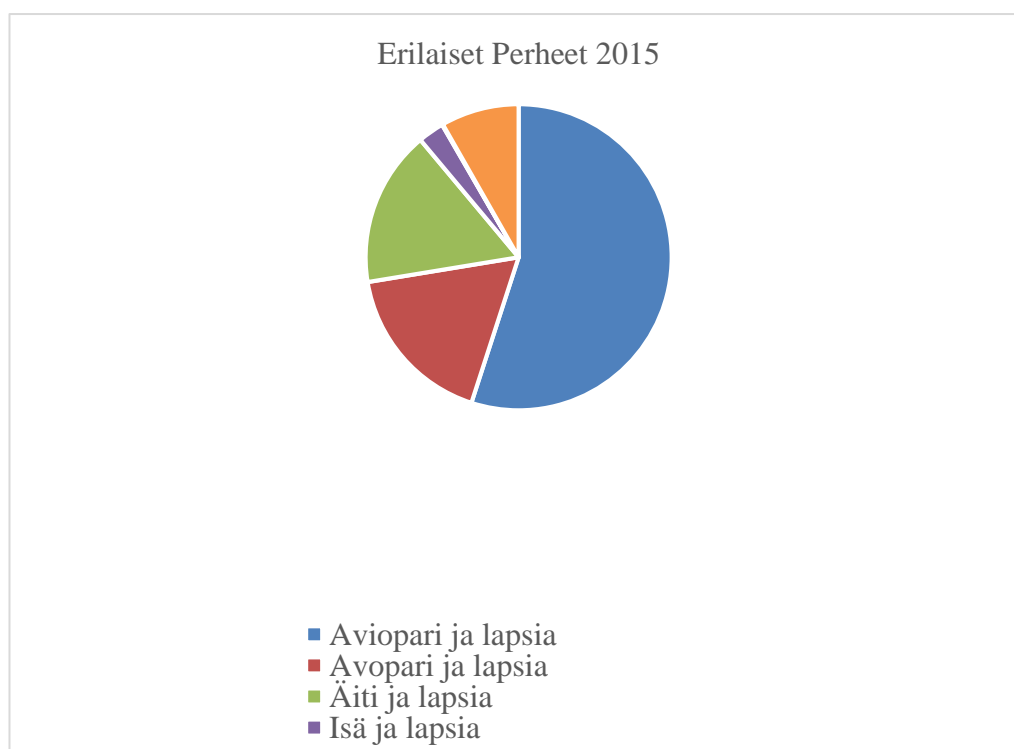
Opinnäytetyössä käsitellään tämänhetkistä taloustilannetta lyhyesti, koska se vaikuttaa olennaisesti myös lapsiperheiden sijoituskäyttäytymiseen. Epävarmuus työllisyyden kehittämisestä ja talouskasvun pysähtyminen vaikuttavat varmasti sijoitettaviin summiin ja valittaviin sijoituskohteisiin.

2.2 Erilaiset lapsiperheet ja lapsiperheiden tulot

Tilastokeskuksen mukaan lapsiperheeksi katsotaan perhe, jossa on vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi. Vuoden 2015 lopussa Suomessa oli 571 000 lapsiperhettä. Lapsiperheiden määrä on hieman pienentynyt edellisestä vuodesta. Erilaisia perheitä kuvataan kuviossa 1. Perheistä 60% oli avioparien perheitä ja 19 % avoparien perheitä. Perheitä, joissa oli äiti ja lapsi oli 18% ja perheitä, joissa oli isä ja lapsi oli 3%. Saman sukupuolen rekisteröityjen parien perheitä oli 600 eli 0,1%. Uusioperheitä oli 52 000 eli 9% ja määrä oli kasvanut hieman edellisestä vuodesta. Perheiden keski-
koko oli 2,8 henkilöä. Perheitä, joissa on yksi alle 18-vuotias lapsi, oli 43%. Kaksilapsisia perheitä oli 39% ja kolmilapsisia 13%. Perheitä, joissa oli 4 tai enemmän lapsia oli 5%. Keskimääräinen lapsiluku on 1,84. (Tilastokeskuksen www-sivut 2016)

Kuvio 1. selventää erilaisten perheiden määriä Suomessa 2015.

Kuvio 1. Erilaiset perheet 2015. (Tilastokeskuksen www-sivut 2016)

Opinnäytetyön osana toteutetussa kyselyssä vastaajiksi toivottiin vanhempia, joilla oli alle 18-vuotias kotona asuva lapsi. Kyselyssä kysyttiin myös alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärää, jolla varmistettiin vastaajan kuuluminen kohderyhmään. Pohdin kyselyn rajaamista pienten lasten vanhempiin, koska yleensä tulojen laskeminen kohdistuu entiten juuri heihin. Kohderyhmä olisi ollut mielenkiintoinen, mutta päätin olla rajaamatta sitä niin tarkasti, koska kyselyn kohderyhmä olisi pienentynyt vielä entisestään.

Muutokset perheen elinvaiheesta toiseen muuttavat tulojen kokonaismäärää ja käyttökohteita. Kun perheeseen syntyy lapsi, tulee eteen monia uusia hankintoja. Lasten ollessa pieniä, on perheen puolisoilla yleensä erilaiset tulot, kun toinen vanhempi on poissa töistä, kotona hoitamassa lasta. Suomessa myös kotona lasta hoitava vanhempi saa Kelasta erilaisia tulonsiirtoja. Tulonsiirrot ovat merkittävä osa perheen toimeentuloa silloin, kun toinen vanhempi on perhevapailla. Pienituloisuus on todennäköistä perheissä, joissa on alle 3-vuotias lapsi, mutta usein tilanne tasoittuu nopeasti. Lapsiperheillä on henkeä kohti vähemmän rahaa käytettävänä, kuin lapsettomilla perheillä, mikä vaikuttaa perheen kulutukseen. (Tilastokeskuksen www-sivut 2016)

Usein kotitaloudet saavat myös ansiotuloa, mitä on kaikki muu tulo, paitsi pääomatulot. Tavallisimpia ansiotuloja ovat työstä saatu palkka, tai siihen rinnastettava tulo ja eläke. Muita ansiotuloon rinnastettuja tuloja voivat olla esimerkiksi työttömyyspäiväraha ja tapaturmavakuutuksen päiväraha. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta voi osa olla ansiotuloa. Ansiotulo verotetaan progressiivisen asteikon mukaan. (Verohallinnon www-sivut 2016)

Osa kotitalouksista saa myös pääomatuloa. Pääomatulo on varallisuudesta kertyvää tuloa esimerkiksi luovutusvoitot, korkotulot, vuokratulot ja pörssiyhtiöistä saadut osinkotulot. Pääomatulosta maksetaan veroa 30 prosenttia. Kun verotettava pääomatulo ylittää 30 000 euroa vuodessa, maksetaan ylimenevältä osalta veroa 34 prosenttia. (Verohallinnon www-sivut 2016)

Kotitalouden menot euroa/kuukausi	2 vanhemman talous, nuorin lapsi alle 3v	2 vanhemman talous, nuorin lapsi 3-6v	Lapseton pariskunta 25-44v
Elintarvikkeet	438	466	292
Alkoholijuomat ja tupakka	65	82	84
Vaatteet ja jalkineet	140	143	110
Asuminen ja energia	802	914	615
Kodinkoneet- ja kalusteet	191	210	143
Terveys	71	77	64
Liikenne	516	604	482
Tietoliikenne	109	113	107
Kulttuuri ja vapaa-aika	277	333	310
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	132	151	209
Muut tavarat ja palvelut	423	487	336
Kulutusmenot yhteensä	3164	3580	2752

Taulukko 1. Erilaisten perheiden mallibudjetti. (Talousopas Tarkkaa taloutta 2008, 5)

Taulukossa 1. vertaillaan erilaisten perheiden mallibudjettia, johon on koottu kuukauden menot. Tiedot perustuvat tilastokeskuksen kulutustutkimukseen vuosi 2012, jonka tiedot on päivitetty vastaamaan vuoden 09/2008 tasoa. (Talousopas Tarkkaa taloutta 2008, 5) Taulukosta ilmenee, että perheen koko ja erilaiset elämäntilanteet vaikuttavat kulutukseen. Lapsiperheillä on selkeästi suuremmat asumis- ja elintarvikekulut lapsettomaan pariskuntaan verrattuna. Tämä selittyy ainakin osittain lapsiperheen suuremmalla perhekoolla. Asuminen ja energia käsittää esim. vuokratulot ja sähkön ja vesimaksun. Lapsiperheet tarvitsevat yleensä suuremman asunnon, kuin lapsettomat perheet, mikä selittää lapsiperheiden suuremmat asumiskulut. Elintarvikkeilla tarkoitetaan kaupasta kotiin ostettuja elintarvikkeita ja alkoholittomia juomia. Taulukosta ilmenee, että lapsettomat pariskunnat käyttävät enemmän rahaa hotelli, kahvila ja ravintolapalveluihin, kuin lapsiperheet. Kulttuuriin ja vapaa-aikaan kuluu lapsettomilla pariskunnilla enemmän rahaa, kuin lapsiperheillä, joissa nuorin lapsi on alle 3v.

2.3 Kelan maksamat etuudet lapsiperheille

Kela maksaa erilaisia tukia lapsiperheille. Tässä työssä esitellään niistä yleisimmät lyhyesti. Taulukkoon 2. on kerätty Kelan maksamat etuudet.

Kelan maksamat etuudet lapsiperheille
Äitiysavustus
Äitiysraha
Isyysraha
Kotihoidontuki
Lapsilisä
Joustava hoitoraha
Osittainen hoitoraha

Taulukko 2. Kelan maksamat etuudet lapsiperheille.

Äitiysavustus myönnetään kaikille äideille ja sen voi hakea, kun raskaus on kestänyt 154 päivää ja äiti on käynyt terveystarkastuksessa esimerkiksi neuvolassa. Äitiysavustus voidaan maksaa rahana, jolloin se on 140 euroa veroton summa tai se voidaan antaa äitiyspakkauksena, jossa on vaatteita ja hoitotarvikkeita vauvalle. (Kelan www-sivut 2016)

Äitiysvapaan alkaessa Kela maksaa äitiysrahaa 105 arkipäivältä. Äitiyspäivärahan vähimmäismäärä on 23,93 euroa arkipäivältä. Äitiysvapaalle voi jäädä 5-8 viikkoa ennen laskettua aikaa. Joissain tapauksissa työnantaja maksaa palkkaa äitiysvapaan ajalta. Äitiysvapaan jälkeen voi kumpi tahansa vanhemmista jäädä vanhempainvapaalle ja saada vanhempainrahaa. Vanhempainrahaa maksetaan 158 arkipäivältä ja määrä lasketaan edellisenä vuotena verotuksessa vahvistettujen tulojen mukaan. (Kelan www-sivut 2016)

Isyysrahaa saa, jos on avo- tai avioliitossa yhdessä lapsen äidin kanssa ja osallistuu lapsen hoitoon. Isyysvapaa on enintään 54 arkipäivää. Isyysrahan määrä lasketaan edellisenä vuonna verotuksessa vahvistetuista tuloista. Isyysrahan vähimmäismäärä on 23,93 euroa arkipäivältä. Isä voi olla äidin kanssa kotona yhtäaikaaisesti 1-18 arkipäivää äidin ollessa äitiys- tai vanhempainrahajaksolla. Loput isyysvapaat voi pitää, kun äitiys- tai vanhempainrahan saaminen on loppunut. Isyysvapaat voi aloittaa, kun vauva syntyy, mutta ne on viimeistään pidettävä siihen mennessä, kun lapsi täyttää 2 vuotta. (Kelan www-sivut 2016)

Vanhempainvapaan jälkeen on toisen vanhemman mahdollista jäädä palkattomalle hoitovapaalle, jonka ajalta Kela maksaa kotihoidontukea. Kotihoidontukea maksetaan alle 3-vuotiaasta lapsesta, jota hoidetaan kotona. Kotihoidontuki muodostuu kiinteästä

hoitorahasta ja hoitolisästä. Hoitolisää maksetaan riippuen perheen yhteenlaskettujen tulojen määrästä. Hoitorahaa maksetaan 341,27 euroa kuukaudessa yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta. Muista perheen alle 3-vuotiaista lapsista maksetaan 102,17 euroa kuukaudessa per lapsi. Yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista maksetaan 65,65 euroa kuukaudessa. (Kelan www-sivut 2016)

Kaikista Suomessa vakituisesti asuvista lapsista maksetaan lapsilisää sen kuukauden loppuun, kun lapsi täyttää 17 vuotta. Lapsilisän määrä kasvaa lapsiluvun mukaan. Taulukossa 3. näytetään maksettavan lapsilisän määrä, joka vaihtelee lapsiluvun mukaan. Ensimmäisestä lapsesta maksetaan 95,75 euroa kuukaudessa. (Kelan www-sivut 2016)

Lapsilisä	Euroa/kuukaudessa
Ensimmäinen lapsi	95,75
Toinen lapsi	105,80
Kolmas lapsi	135,01
Neljäs lapsi	154,64
Viides ja jokainen seuraava lapsi	174,27

Taulukko 3. Lapsilisän määrä 2016. (Kelan www-sivut 2016)

Alle 3-vuotiaan lapsen vanhempi, joka tekee 30 tuntia viikossa tai vähemmän töitä, voi saada joustavaa hoitorahaa Kelasta, jos hoitaa lopun aikaa lasta kotona. Hoitorahan määrä lasketaan työajan perusteella ja se on verotettavaa tuloa. Esimerkiksi joustavaa hoitorahaa maksetaan 243,28 euroa kuukaudessa, kun vanhemman työaika on enintään 22,5 tuntia tai enintään 60% normaalista kokopäivätyön työajasta. Osittaista hoitorahaa voi saada vanhempi, jos tekee töitä enintään 30 tuntia viikossa lapsen hoidon vuoksi. Osittaista hoitorahaa maksetaan 1. ja 2. luokalla olevasta lapsesta. Osittainen hoitoraha on 97,73 euroa kuukaudessa. (Kelan www-sivut 2016)

3 SIJOITUSPALVELUT JA -INSTRUMENTIT

3.1 Sijoituspalvelut

Sijoitusneuvonta on asiakkaan pyynnöstä tai sijoituspalveluyrityksen aloitteesta tapahtuvaa yksilöllisen suosituksen antamista asiakkaalle tiettyä rahoitusvälinettä koskevaksi liiketoimeksi (Finanssivalvonnan www-sivut 2016). Sijoituspalvelulla tarkoitetaan muun muassa rahoitusvälineitä koskevien toimeksiantojen vastaanottamista ja välittämistä. Sekä rahoitusvälineitä koskevien toimeksiantojen toteuttamista asiakkaan lukuun. Sijoituspalvelulla tarkoitetaan myös kaupankäyntiä rahoitusvälineillä omaan lukuun. On myös mahdollista tehdä sijoituspalveluyrityksen kanssa omaisuudenhoitosopimus, jonka nojalla toimeksiannon saaja päättää asiakkaan rahoitusvälineiden sijoittamisesta itsenäisesti. (Sijoituspalvelulaki 747/2012, luku 1, 11§)

Sijoituspalvelua Suomessa voi tarjota ainoastaan sijoituspalvelulaissa tarkoitettujen toimiluvan saaneet yritykset, kuten suomalaiset ja ulkomaiset luottolaitokset sekä suomalaiset rahastoyhtiöt ja ulkomaiset ETA-rahastoyhtiöt. (Sijoituspalvelulaki 747/2012, Luku 2, 1-2§) Arvopaperikaupassa ja sijoituspalveluiden tarjoamisessa ei saa käyttää hyvän tavan vastaista tai muuten sopimatonta menettelyä. (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012, Luku 1, 2§) Hyvän tavan noudattamisella tarkoitetaan sitä, että sijoituspalvelun tarjoamisessa toimitaan rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti ja asiakkaan etujen mukaisesti. Hyvään tapaan kuuluu se, että asiakkaalle annetaan olennaista tietoa riittävän aikaisin, että hän pystyy rauhassa tutustumaan siihen ennen sijoituspäätöksen tekemistä. Palvelun tarjoajan tulisi myös selvittää asiakkaan taloudellinen asema ja rahoituspalvelua koskevat tavoitteet. Finanssivalvonta valvoo hyvän tavan noudattamista arvopaperikaupassa. (Nousiainen & Sundberg 2009, 11-12.)

Sijoituspalveluja tarjoavan yrityksen tulee määritellä kaikki asiakkaat joko ammattimaisiksi- tai ei-ammattimaisiksi asiakkaiksi. Ei-ammattimainen asiakas on joku muu, kuin ammattimainen asiakas. Eli yleensä yksityishenkilö, pieni yhtiö tai yhdistys. Ammattimaisella asiakkaalla tulee olla kokemusta ja tietoa sijoittamisesta. Ammattimaisia

asiakkaita ovat esimerkiksi rahoitusmarkkinoilla toimiluvan nojalla toimintaa harjoittavat yhteisöt, suuryritykset ja keskuspankit. (Alhonsuo, Nísen, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 285.)

3.2 Sijoittamisen aloittaminen

Säästämisellä tarkoitetaan usein tilannetta, jossa rahaa laitetaan sivuun ilman tuottotavoitetta. Tavoitteellinen säästäminen voidaan määritellä myös sijoittamiseksi. Sijoittamisella tarkoitetaan yleensä sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja myymistä, joiden tavoitteena on tehdä voittoa. Sijoittamalla tavoitellaan tuottoa, johon liittyy lähes aina taloudellinen riski. (Pesonen 2011, 11.) Sijoittaminen on monivaiheinen prosessi, joka alkaa riskinsietokyvyn tunnistamisella ja päättyy sijoituksen onnistumisen arviointiin (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 13).

Hyvä suunnittelu auttaa sijoittajaa pääsemään tavoitteisiinsa. Kattava sijoitussuunnitelma on OP:n nettisivuilla tiivistetty hyvin kymmeneen kohtaan. (OP:n www-sivut 2016)

1. Määrittele tavoitteesi

Sijoittamisen tavoitteena voi olla jokin konkreettinen kohde esimerkiksi omistusasunto tai lomamatka, tai tavoitteena voi olla esimerkiksi tietyn summan kerääminen säästöön. (OP:n www-sivut 2016)

2. Sijoittamisen aikajänne

Mitä pidempi on sijoitusaika, sitä enemmän voi sijoittaa paljon riskiä sisältäviin kohteisiin, kuten osakkeisiin, joilla on myös korkeampi tuotto-odotus. Alle vuoden mittaisia sijoituksia osakkeisiin ei suositella. (OP:n www-sivut 2016)

3. Pohdi paljonko rahaa voit sijoittaa

Tulot, velat ja omaisuuden määrä vaikuttavat siihen, minkälaisia riskejä sijoittamisessa voi ottaa. (Sijoittajan sielunelämää 2014, 14)

4. Riskinsietokyky

Ennen sijoituspäätöksen tekemistä on tärkeää tunnistaa sijoittajan riskinsietokyky. Riskinsietokyky voidaan määritellä tarkoittavan sijoittajan kykyä kestää tappioita. Riskinsietokyky vaihtelee suuresti eri sijoittajilla ja on tärkeää tunnistaa omat rajansa ennen sijoituspäätöksen tekemistä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 23-24.)

5. Hoitaako sijoitukset itse vai käyttääkö apua

On mahdollista suunnitella kaikki sijoituksensa itse tai käyttää ammattilaisten apua. Rahastosijoittaminen on hyvä vaihtoehto, jos ei itse jaksaa seurata, eikä analysoida arvopaperimarkkinoiden tapahtumia. Rahastoyhtiöiden palveluksessa olevat työntekijät hoitavat sijoituspäätökset ja hajauttavat rahaston sijoitukset useisiin eri kohteisiin. (Kontkanen 2009, 121.)

6. Hajauta varasi

Sijoittamiseen liittyy aina riskejä, mutta niitä voi pyrkiä minimoimaan hajauttamalla sijoituksia. Hajauttaminen tarkoittaa sijoitusten jakamista useamman osakkeen ja eri omaisuuslajien välillä. Eri omaisuuslajeihin jakamista on esimerkiksi jako korkosijoituksiin ja asuntosijoituksiin. Osakesalkun hajautukseksi riittää 5-10 eri osaketta, erilaisista yhtiöistä. Eri yhtiöiden osakkeet tasapainottavat salkun heilahteluja, jolloin yhden yhtiön arvon lasku ei laske vielä koko salkun arvoa. (Sijoitusopas 2014, 28)

7. Hajauta aika

Ajallinen hajauttaminen esimerkiksi ostamalla kerran kuukaudessa rahastosuuksia on hyvä tapa. Pitkällä aikavälillä säännöllinen ostaminen tasoittaa kurssivaihteluja. (Nyman, Käyhkö, Lönnqvist, Savolainen, Stormbom, Valkonen & Valtonen 2012,76)

8. Tunne sijoituskohteesi

”Menestyminen sijoittajana vaatii arvopaperimarkkinoiden ja yritystoiminnan perusperiaatteiden ymmärtämistä, johdonmukaisuutta ja kärsivällisyyttä” (Saario 2016, 25).

9. Selkeä kokonaisuus

Ennen sijoittamisen aloittamista olisi hyvä luoda itselleen selkeät ja yksinkertaiset sijoitusperiaatteet ja toimia aina niiden mukaan, vaikka olosuhteet sijoittamisessa muuttuvat koko ajan. Johdonmukaisessa sijoittamisessa tunteet pidetään erillään tosiasioista. (Saario 2016, 62.)

10. Selvitä sijoituksen kulut ja veroseuraamukset

Erilaisissa sijoitustuotteissa on erilaisia kuluja ja niitä kannattaa vertailla. Esimerkiksi osakkeiden ostamisesta ja säilytyksestä tulee kuluja ja rahastoihin sijoitettaessa maksetaan merkintä- ja lunastuspalkkioita sekä hallinnointipalkkioita. Lopullinen tuotto on se, mitä sijoittajalle jää kulujen ja veron jälkeen. (OP:n www-sivut 2016) Sijoituksista saatavista tuotoista peritään pääomatulo-vero ja korkotuloista lähdevero. Lähdeverosta ei voi tehdä vähennyksiä. Pääomatuloista voi vähentää tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot sekä osa korkomenoista on vähennyskelpoisia. (Vero-opas 2016, 7.)

3.3 Tuoton määräytyminen ja riskit osana sijoittamista

Tuotolla tarkoitetaan kaikkea sijoitettuun omaisuuteen tapahtuvaa arvonlisäystä, esimerkiksi puun kasvu, kiinteistön arvon nousu, osakkeiden osingot ja joukkolainan korko. (Järvinen & Parviainen 2014, 170.)

Korko on hintapohjana kaikille sijoitustuotteille. Markkinakorot määräytyvät kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla suursijoittajien ja keskuspankkien tekemien kauppojen myötä. Keskuspankit yrittävät pitää ohjauskoroilla ja muilla toimenpiteillä korkotason taloustilanteeseen nähden sopivana. (Pesonen 2011, 84.) Euriborkorko on korko, jolla

parhaan luokituksen saaneet suuret pankit antavat toisilleen euromääräisiä luottoja. (Suomenpankin www-sivut 2017.)

Riski voidaan määritellä tulevaisuudessa mahdollisesti ilmeneväksi haitaksi. Sijoittamisessa riskillä tarkoitetaan usein epävarmuutta tulevasta tuotosta. Mitä enemmän epävarmuutta sijoituksen tuottoon liittyy, sitä riskipitoisempi sijoitus on. Mitä suurempaa tuottoa tavoittelee, sitä suurempaa riskiä joutuu yleensä kestämään. Sijoitus on riskitön vain siinä tapauksessa, että tuotto sijoitetulta ajalta on etukäteen varmuudella tiedossa. (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 38)

On mahdollista, että sijoittaja ei saa takaisin koko sijoittamaansa pääomaa, tai saa vain osan siitä. Tuotto voi myös jäädä oletettua pienemmäksi. On tärkeää rakentaa sellainen sijoitussalkku, joka vastaa sekä tuotto-odotukseltaan, että riskiltään sijoittajan näkemystä. Osakesijoittamisen riskit voidaan jakaa markkinariskiin ja yritysriskiin. Markkinariski tarkoittaa markkinoiden yleiseen kehitykseen liittyvää riskiä ja yritysriskillä tarkoitetaan yhtiön omaan kehitykseen liittyvää epävarmuutta. (Saario 2016, 79-80)

3.4 Sijoitusinstrumentit

Sijoitusinstrumentilla tarkoitetaan arvopaperikaupan kohdetta esimerkiksi joukkovelkakirjaa, osaketta tai sijoitustodistusta. (Pörssisäätiön www-sivut 2016.) Kotitalouksien säästökohteet ovat monipuolistuneet ja yhä useammat suhtautuvat säästämiseen ja säästöjen sijoittamiseen suunnitelmallisesti. Muu varallisuus vaikuttaa yleensä siihen, mitä sijoituskohteita valitaan ja mihin sijoituskohteiden ominaisuuksiin kiinnitetään huomiota. Tavoitteeksi voidaan asettaa esimerkiksi sijoitusten hajauttaminen niin, että eri kohteet tuottavat hyvin eri suhdannevaiheissa ja niiden riskit poikkeavat toisistaan. Osa säästöistä on hyvä sijoittaa kohteisiin, jotka voi nopeasti muuttaa käteiseksi. Korkosijoituksilla tavoitellaan säästövarojen säilymistä ja kohtuullista tuottoa, sekä varaudutaan tiedossa oleviin menoihin. (Pörssisäätiön www-sivut 2016)

Markkinoilla on suuri määrä erilaisia sijoituskohteita, jotka eroavat toisistaan ominaisuuksien, kulujen ja riskin sekä tuotto-odotuksen mukaan. Sijoituskohteet voidaan ja-

kaa suoriin ja välillisiin. Suoria sijoituskohteita ovat esimerkiksi rahamarkkinasijoitukset, kiinteistöt ja osakkeet. Sijoitettaessa näihin kohteisiin, ostetaan arvopapereita, joiden arvo määräytyy rahoitusmarkkinoilta. Välillisiä sijoituskohteita ovat sijoitusrahastot ja vakuutussidonnaiset kohteet. Näiden sijoituskohteiden arvo määräytyy niiden taustalla olevien arvopapereiden arvojen perusteella. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 95-96.)

3.4.1 Erilaiset tilit

Pankeilla on erilaisia talletustuotteita tarjolla asiakkaille. Jokapäiväisen maksuliikenteen hoitoon on tilejä, joissa korko on selkeästi vallitsevia euribor-korkoja matalampi. Näitä tilejä käyttäessä ei asiakkaalta yleensä mene tapahtumakohtaisia kuluja, kuin pankissa asioidessa (esimerkiksi käteisen nosto pankissa.) Näihin tileihin liittyvät monipuoliset maksupalvelut ja talletusten tuotto on yleensä sidottu ns. lyhyihin markkinakorkoihin. Pankkitalletuksia kutsutaan usein riskittömiksi, koska ne kuuluvat yleensä talletussuojan piiriin. Talletussuojassa on enimmäismäärä, mihin asti sijoittaja saa aina sijoitetun pääoman takaisin. (Kontkanen 2009, 107-112.)

Talletussuojan piiriin kuuluvat yksityisten, yritysten ja yhteisöjen talletukset. Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä asiakasta ja pankkia kohden. Mahdollinen ylimenevä osuus jää talletussuojan ulkopuolelle. Suomessa toimivien ulkomaisten pankkien sivuliikkeissä käytetään kotivaltion talletussuojajärjestelmää. EU ja ETA-maiden pankkien talletussuoja on 100 000 euroa. (Finanssivalvonnan www-sivut 2016)

Pankit tarjoavat erilaisia määräaikaista tilejä, jotka avataan ennalta sovituksi ajaksi. Tilin korko määräytyy sijoitusaikaa vastaavan markkinakoron mukaan. Tallettajalle maksettavan koron määrä riippuu talletuksen suuruudesta ja tai asiakkuuden koosta, sekä vallitsevasta markkinatilanteesta. Korko perustuu yleensä pankkien omiin prime-korkoihin, euribor-korkoon tai kiinteään korkoon. Sijoitustilin varat on sidottu määräajaksi, eikä asiakkaan ole mahdollista käyttää niitä tuona aikana. (Kontkanen 2009,112.)

Pankit tarjoavat myös ASP-tilejä ensimmäisen asunnon ostamista suunnitteleville. ASP-tilin voi avata 15-39 vuotias henkilö, joko yksin tai puolison kanssa. Tilin ehtona on, että henkilö ei ole omistanut aiemmin asuntoa. Tilille on säästettävä vähintään 10% ostettavan asunnon hinnasta. Henkilön tulee tehdä talletuksia ASP-tilille vähintään kahdeksana kalenterivuosineljänneksenä, toisin sanoen kahden vuoden ajan. Yhden vuosineljänneksen aikana on tilille talletettava vähintään 150€, mutta kuitenkin enintään 3000€. [Asuntosäästämisessä](#) saa verottoman talletuskoron omasäästöosuudelle ja asuntokaupan toteutuessa maksaa pankki 2-4 prosentin lisäkoron säästöille. Asiakas voi hakea myös edullista ASP-ensiasuntolainaa ja valtion korkotuen lainalle. (Danske Bankin www-sivut 2016)

3.4.2 Sijoitus- ja vaihtoehtorahastot (AIF)

Sijoittajille on tarjolla runsaasti erilaisia rahastoja. Rahasto hoitaa sekä sijoittamisen, että sijoitusten hallinnoinnin. Rahasto-osuuksia hankkiessa asiakas ulkoistaa salkun hoidon rahastoyhtiölle ja siitä maksetaan hallinnointipalkkiota. Rahastosijoittajan ei tarvitse itse aktiivisesti seurata markkinoiden ja yhtiöiden tapahtumia. Rahastoyhtiö kerää säästäjiltä varoja, jotka se sijoittaa rahaston sääntöjen mukaisesti useisiin sijoituskohteisiin. Rahasto jakautuu yhtä-suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahastoon sijoittaneet omistavat rahasto-osuudet siinä suhteessa, kuin he ovat siihen sijoittaneet. Rahastoista on saatavilla paljon tietoa helposti ja nopeasti, mikä tekee niiden vertailusta vaivatonta. Rahastojen tuotot ja riskit perustuvat niiden tekemien sijoitusten tuottoihin eli korkoihin, osinkoihin ja sijoituskohteiden arvon muutoksiin. Rahastossa riskit on hajautettu jakamalla sijoituksia useisiin korko- tai osakesijoituksiin. Kaupankäynti rahastoilla on nopeaa ja helppoa ja lunastetut rahat saa tilille muutamassa päivässä. Rahastoon on helppoa säästää esimerkiksi pieni summa joka kuukausi. Rahastosäästäjä maksaa yleensä merkintäpalkkion, lunastuspalkkion, säilytyspalkkion ja hallinnointipalkkion. (Pesonen 2011, 113-121.)

Vaihtoehtorahasto tarkoittaa yhteisöä tai muuta yhteistä sijoittamista, jossa varoja hankintaan useilta sijoittajilta ja sijoitetaan ennalta määriteltyjen sääntöjen mukaisesti.

Esimerkkinä ovat kiinteistörahastot, hedge-rahastot ja pääomarahastot. Yleensä vaihtoehdoisia rahastoja markkinoidaan vain ammattimaisille sijoittajille. (Finanssivalvonnan www-sivut 2016)

3.4.3 Osakkeet ja joukkovelkakirjalainat

Osake on osakeyhtiön liikkeeseen laskema oman pääoman ehtoinen arvopaperi. Osakkeen omistaja on yleensä oikeutettu yhtiön maksamaan osinkoon. Osakkeiden riskejä ovat osakkeiden hinnanvaihteluun liittyvä riski ja kaupankäynnin laajuuteen liittyvä riski. Hinnanvaihteluun vaikuttaa yleinen markkinatilanne ja tiedot kyseisen yrityksen menestykseen liittyvistä seikoista. Osakesijoittaja voi menettää koko sijoitetun pääoman liikkeeseen laskijan joutuessa konkurssiin. (Kontkanen 2009, 119-120.)

Osakkeen arvo voidaan määritellä eri tavoin, esimerkiksi, ostajan ja myyjän sopima kauppahinta tai hinta, jonka ostaja on valmis maksamaan osakkeesta. Markkinoilla osakkeen arvo muodostuu kysynnän ja tarjonnan mukaan. Yhtiön arvon määrittäminen perustuu yhtiön liiketoiminnan tuottoon, varallisuuteen, markkina-asemaan ja siihen, minkä hyödyn yhtiö antaa osakkeen ostajalle. (Saario 2016, 22.)

Voidakseen käydä kauppaa pörssi-arvopapereilla on oltava pörssivälittäjän asiakas. Pörssivälittäjän kanssa tehdään kirjallinen asiakassopimus ja avataan arvo-osuustili, jolla säilytetään arvopapereita. Omalta kotikoneelta voi ostaa minkä tahansa arvopaperipörssin osakkeita riippumatta maantieteellisestä sijainnista. (Saario 2016, 28.)

Tutkimusten mukaan osakesijoitukset pitkällä ajalla tuovat sijoittajalle parhaan tuoton. Suhdannevaihtelut vaikuttavat voimakkaasti osakkeiden arvoon varsinkin lyhyellä ajalla, mutta pitkäaikaisessa osakesäästämisessä nousut ja laskut tasoittavat toisiaan. Osakesijoituksen tuotto muodostuu osingosta ja mahdollisesta arvonnoususta. Yhtiöt jakavat osan voitoistaan osinkoina osakkeenomistajille. Osingon määrä päätetään yhtiökokouksessa. (Osakeopas 2015, 5-7.)

Joukkovelkakirjalainat ovat yrityksen, valtion, kunnan tai muun yhteisön ottamia lainoja yleisöltä. Joukkolainojen laina-aika on yleensä vuosi tai enemmän. Lainan voi

pitää eräpäivään asti, jolloin sijoittajalle maksetaan sijoitettu nimellispääoma takaisin. Yleensä joukkovelkakirjalainat ovat jälkimarkkinakelpoisia. Jos laina myydään eteenpäin ennen laina-ajan päättymistä, lainan arvo riippuu myyntiajankohdan markkinahinnasta. (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 301.)

Joukkovelkakirjoissa on usein matala tuotto-odotus, mutta yleensä niissä on myös vähäisempi riski, verrattuna useisiin sijoitustuotteisiin. Riski pohjautuu lainan liikkeenlaskijan takaisinmaksukykyyn. Joukkovelkakirjalainaan sijoitettava summa on yleensä vähintään 1000 euroa, mutta summa vaihtelee merkittävästi. (Finanssivalvonnan www-sivut 2016)

3.4.4 Johdannaiset ja warrantit

Johdannaissopimuksia ovat optiot, termiinit, futuurit, vaihtosopimukset, niiden yhdistelmät ja muut vastaavat sopimukset. Johdannaissopimukset voivat olla vakioituja tai vakioimattomia. Sopimuksen arvo voi riippua kohde-etuuden arvon muutoksesta, korkotason vaihtelusta, sopimuksen erääntymisajasta tai muusta johdannaisen arvoon vaikuttavasta tekijästä. (Kontkanen 2009, 123.)

Johdannaissopimuksen kohde-etuutena voi olla esimerkiksi osake, valuutta, korko, hyödyke, luottoriski tai indeksi. Johdannaissopimuksen tuotto riippuu kohteen kohde-etuuden kehityksestä ja sopimuksen ehdoissa mahdollisesti mainituista tekijöistä. Sopimusvelvoite täytetään yleensä toimittamalla kohde-etuus tai suorittamalla sopimuksen arvo rahassa lunastuspäivänä. Johdannaissopimuksen arvo voi muuttua nopeasti ja voimakkaasti. (Kontkanen 2009, 123-124.)

Warrantti on arvopaperi, joka antaa oikeuden, mutta ei velvollisuutta ostaa (ostowarrantti) tai myydä (myyntiwarrantti) kohde-etuus ennalta sovittuun hintaan tai saamaan rahasuorituksen. Warrantin voimassaoloaikana sillä voi käydä kauppaa pörssissä, kuten osakkeilla. Ostowarrantin sijoittaja ostaa uskoessaan kurssin nousevan ja myyntiwarrantin ostaja odottaa kurssin laskevan. (Pesonen 2011, 202.)

3.4.5 Muut sijoituskohteet ja säästövakuutukset

Kiinteistösijoittamisen muotoja ovat esimerkiksi asuntosijoittaminen ja metsäsijoittaminen. Alkuun pääseminen vaatii paljon pääomaa ja usein sijoitusta rahoitetaan pankkilainalla. Asuntosijoittaja saa vuokralaiselta rahaa kuukausittain, jolla katetaan asunnon kuluja ja asunto maksaa hiljalleen itseään. Tuottoa on ylijäävä raha. Sijoituksen riskeinä ovat esimerkiksi kiinteistöön tulevat suuret remontit ja kohteen mahdollinen arvon lasku. Metsästä tulee tuottoa harvoin ja se vaatii omistajaltaan työtä ja seuraamista. Tuottoa tulee, kun puita myydään. (Sijoitusopas 2014, 7.)

Raaka-aineisiin sijoittamista pidetään maailman vanhimpana sijoitusmuotona. Hyödykesijoitukset voidaan jakaa neljään eri luokkaan: teollisuusmetalleihin (esimerkiksi teräs), jalometalleihin (esim. kulta), energiahyödykkeisiin (esim. öljy) ja maataloushyödykkeisiin (esim. kahvi). Hyödykkeet eroavat muista sijoituskohteista siinä, että ne eivät itsessään tuota mitään. Hyödykkeisiin sijoitettaessa tuotto muodostuu pelkästään kohteen arvonnoususta ja tavoitteena on päästä myymään jollekin toiselle ostohintaa kalliimmalla. (Pesonen 2011, 145.)

Vakuutussäästäminen on säästämistä tai sijoittamista henkivakuutukseen. Vakuutus-säästämistuotteita ovat säästövakuutukset ja eläkevakuutukset. Säästövakuutus on tuote, johon asiakas maksaa kertamaksun, tai useita maksuja ja vakuutuksenottaja tai edunsaajaksi merkitty, saa maksuista ja niiden tuotosta muodostuvan säästösomman sovittuna aikana. Yleensä sopimuksen pituus on noin 10 vuotta. Säästösomma maksetaan, jos vakuutettu elää sopimuskauden päättyessä. Kuoleman varalle on säästövakuutukseen usein liitetty henkivakuutus kattamaan jotain osuutta säästövakuutuksesta. Eläkevakuutusta käytetään eläketurvan täydentämiseen. Eläkevakuutukseen maksetaan maksuja, joiden määrän ja tuoton perusteella vakuutusyhtiö maksaa eläkettä eläkeikässä. Maksettava eläke voi olla määräaikainen tai elinikäinen. (Kontkanen 2009, 134-135.)

Vakuutussäästäminen on yleensä pitkäaikaista sijoittamista. Eläkevakuutuksiin säästäminen on myös usein sidottua, eli säästöjen nostaminen ei yleensä onnistu ennen eläkeikää. Vakuutussäästämisellä tähdätään sekä sijoituksen tuottoon ja lisäksi esimer-

kiksi eläkkeen täydentämiseen tai muun vakuutusturvan järjestämiseen. Vakuutus- säästämässä tuotto muodostuu vakuutusyhtiön maksamasta laskuperustekorosta ja sen päälle maksettavista lisäkoroista tai asiakashyvityksistä. Laskuperustekorko on ennalta sovittu vakuutusyhtiön maksama vähimmäistuotto vakuutussäästölle. Lisäkorko on laskuperustekoron lisäksi annettava lisätuotto, joka määritellään vuosittain jälkikäteen. (Kontkanen 2009, 134-135.)

4 TUTKIMUS

4.1 Tutkimusmenetelmä ja työn tavoitteet

Kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen ideana on ymmärtää ja selittää, sekä mahdollisesti mallintaa tutkittava ilmiö. Laadullinen tutkimus on myös tilannesidonnaista ja ainutkertaista. Tutkimukseen kerätyn aineiston tulkinnan kannalta on tärkeää ymmärtää, miten jokin asia liittyy ympäristöönsä. (Pitkäranta 2014, 27).

Kyselyn tavoitteena oli selvittää mitkä olivat kohderyhmän yleisimmät sijoitusinstrumentit ja miksi kyseiset instrumentit oli valittu. Tavoitteena oli saada vähintään 15 vastausta. Kyselytutkimuksella selvitettiin myös, paljonko säästettiin keskimäärin kuukaudessa ja mitä tavoitteita sijoittamiselle oli asetettu. Tieto oli hyödyllinen työn toimeksiantajana olevalle Isojoen Osuuspankille, joka voi tiedon avulla paremmin kohdistaa palvelutarjontaa ja neuvontaa lapsiperheille. Valittu segmentti oli kiinnostava myös siksi, että yleensä perheen käytettävät tulot laskevat ainakin hetkellisesti, kun on vanhempainvapaat ja sen jälkeen vielä mahdollisesti toinen vanhempi jää kotiin hoitamaan lasta. Oli kiinnostavaa selvittää, miten lapsiperheet pystyvät irrottamaan varoja säästöön. Mielestäni edellä mainitut kysymykset ovat yhteydessä työn teoriaosuuteen ja antavat paljon informaatiota valitun segmentin sijoitus ja säästämiskäytäytymisestä.

- Mihin kohteisiin sijoitetaan?
- Miksi on valittu kyseiset säästämisen tai sijoittamisen muodot?

- Mitä tavoitteita säästämislle/sijoittamiselle on asetettu?
- Minkälaisia summia sijoitetaan ja miten pitkäksi aikaa?
- Onko saanut sijoitusneuvontaa ammattilaiselta?

4.2 Kyselytutkimus

Osana opinnäytetyötä toteutettiin kysely kohderyhmälle. Kysely on liitteenä lopussa. Kysely oli pankissa jaettavana siellä asioiville lapsiperheille 02.11-30.11.2016. Halukkaat vastaajat saivat palauttaa kyselyn pankissa suljettuun laatikkoon. Kyselyä mainostin myös omilla facebook sivuillani, jotta saisin mahdollisimman paljon vastauksia kyselyyn.

Kyselylomake oli pääosin strukturoitu, mutta lisäksi siinä oli yksi avoin kysymys. Ensin oli tarkoitus tehdä kysely webropol työkalulla sähköisesti, mutta päädyin paperiseen kyselylomakkeeseen, jotta vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa ja vaivatonta. Mielestäni paperinen kyselylomake oli helpoin antaa kohderyhmään kuuluvalle asiakkaalle käynnin yhteydessä täytettäväksi. Sähköpostikyselyyn olisi varmasti ollut helpompi jättää vastaamatta. Kysely pyrittiin pitämään lyhyenä ja selkeänä, jotta mahdollisimman moni lapsiperhe vastaisi kyselyyn. Kyselyn sanamuodot yritettiin asetella selkeästi, jotta väärinymmärryksen riski jäisi mahdollisimman pieneksi, eikä täten vääristäisi kyselyn tuloksia.

Lomake myös testattiin etukäteen, toimivuuden varmistamiseksi kolmella kohderyhmään kuuluvalla henkilöllä. Testauksessa kysely annettiin täytettäväksi kolmelle henkilölle, joilta pyydettiin palautetta kyselystä. Pyydettiin kertomaan, miten kauan kyselyn täyttäminen kesti ja olivatko kaikki kysymykset ja vastausvaihtoehdot selkeitä. Toivottiin myös mahdollisia kehitysehdotuksia. Testaukseen osallistuneet vastaajat totesivat kyselyn olevan selkeä ja vastaaminen kesti kaikilta alle viisi minuuttia. Kysymykseen numero 8. paljonko olet sijoittanut rahaa keskimäärin kuukaudessa, lisättiin tarkennus ”tässä ei huomioida mahdollista asuntolainan lyhennystä”. Tämä lisättiin testauksesta saadun parannusehdotuksen pohjalta. Kyselyyn kirjoitettiin saatesanat,

jossa esittelin itseni ja kyselyn tarkoituksen, jotta asiakkaat ymmärtäisivät, mihin kyselyä tullaan käyttämään. Saatesanojen jälkeen oli lyhyt ja selkeä ohje, miten kyselyyn vastataan.

Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu. Kaikilta kyselyyn vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kysely soveltuu henkilökohtaisten asioiden kysymiseen. (Vilka 2007, 27-28.)

Strukturoiduissa kysymyksissä on valmiit vastausvaihtoehdot ja avoimissa kysymyksissä vastaajan valintamahdollisuuksia ei rajoiteta mitenkään. Strukturoitujen kysymysten etuna on vastausten käsittelyn helppous ja kyselyyn vastaamisen nopeus. Kun kyselyssä on valmiit vastausvaihtoehdot, annetaan myös helpommin arvostelevia vastauksia, eikä vastaajalla menee aikaa omien vastauksien muotoiluun. (Heikkilä T 2014, 47-49).

Vaikka lomake tehdään huolellisesti, se täytyy aina testata 5-10 henkilöllä etukäteen. Samalla selviää miten kauan kyselyyn vastaaminen kestää, koetaanko kysymykset oleellisina ja selkeinä sekä minkälaisena testiryhmä kokee kyselyyn vastaamisen. Testaamisen jälkeen tehdään tarpeelliset muutokset kyselyyn. (Heikkilä T 2014, 58).

4.3 Isojoen Osuuspankki

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Isojoen Osuuspankki. Isojoen Osuuspankki on itsenäinen ja riippumaton ja se kuuluu POP pankki-ryhmään. Pankki on päätöksenteossa itsenäinen, jäsentensä valitseman hallinnon ohjaama osuustoiminnallinen pankki. Isojoen Osuuspankilla on pitkä historia kunnan pankkipalveluiden tarjoamisessa ja kehittyneiden tietojärjestelmien avulla asiakkaita on nykyään laajalti ympäri Suomen. Pankki tarjoaa asiakkailleen kaikki päivittäiseen rahaliikenteeseen tarvittavat palvelut, rahoitus- ja sijoituspalvelut, asiantuntijapalvelut ja vakuutuspalvelut. Palveluita tarjotaan henkilöasiakkaille, yrityksille ja maatalousasiakkaille. Isojoen Osuuspankissa työskentelee kuusi toimihenkilöä ja lisäksi pankinjohtaja. (Isojoen Osuuspankin www-sivut 2016)

POP pankki-ryhmällä tarkoitetaan vuonna 2015 muodostettua juridista kokonaisuutta, jonka muodostavat POP pankit ja POP pankkiliitto osk sekä näiden määräysvallassa olevat yhteisöt. POP pankkiliittoon kuuluu 26 POP jäsenosuuspankkia ja keskusluotolaitoksena toimii POP pankki osk:n tytäryhtiö Bonum Pankki Oyj. Ryhmään kuuluu myös Suomen Vahinkovakuutus oy, joka käyttää aputoiminimeä POP vakuutus. POP pankit ovat yritysmuodoltaan osuuskuntia ja tätä kautta jäsenasiakkaiden omistuksessa. Vuonna 2016 POP pankki-ryhmään kuuluu 90 konttoria ja se työllistää 647 toimihenkilöä. (POP pankin www-sivut 2016)

5 TULOKSET

5.1 Kyselyyn vastanneiden taustatietoja

Vastauksia kyselyyn saatiin 15 kappaletta, mikä oli kohderyhmän kokoon nähden hyvä määrä.

Vastaajan ikä	Nainen	Mies	Yhteensä
Alle 25v	2	0	2
Alle 35v	3	0	3
Alle 45v	3	4	7
Yli 45v	3	0	3
Yhteensä	11	4	15

Taulukko 4. Vastaajien ikä ja lukumäärä.

Kysymysten 1-2 vastaukset käsitellään taulukossa 4. Kysymyksissä 1-2 kartoitettiin vastaajan sukupuoli ja ikäryhmä.

Taulukosta 4. ilmenee, että kyselyyn saatiin yhteensä 15 vastausta. Vastaajista naisia oli yksitoista ja miehiä neljä. Vastaajia saatiin jokaisesta ikäluokasta. Kaikki kyselyyn vastanneet miehet olivat samasta ikäluokasta eli 35-44 vuotiaita.

Vastaajilta kysyttiin lasten lukumäärää seuraavalla kysymyksellä:

Alle 18-vuotiaiden kotona asuvien lasten lukumäärä?

Vastausvaihtoehdot:

1

2

3

4

Yli 4

Perheitä, joissa oli yksi alle 18-vuotias lapsi, oli kyselyyn vastanneista seitsemän. Yksilapsisia perheitä oli tähän kyselyyn vastannut eniten. Kaksilapsisia perheitä oli neljä. Kolmilapsisia perheitä oli kolme. Perheitä, joissa oli neljä lasta, oli kyselyyn vastannut yksi. Yli neljälapsisia perheitä, ei kyselyyn ollut vastannut yhtäkään.

5.2 Rahan säästäminen

Vastaajilta kysyttiin rahan säästämisestä, seuraavalla kysymyksellä:

4. Laitatko rahaa säästöön tällä hetkellä?

Vastausvaihtoehdot:

Kyllä

En tällä hetkellä

Vastaajista 10, eli suurin osa laitto rahan säästöön tällä hetkellä. Viisi vastaajaa ei säästänyt tällä hetkellä.

Perheiden erilaiset elämäntilanteet vaikuttavat rahankäyttöön, kuten taulukossa 1. todettiin. Pienten lasten vanhempien tulot vähenevät hetkellisesti perhevapaiden aikana ja usein tehdään myös osa-aikatöitä lasten ollessa pieniä. Nämä tuloerot tasoittuvat

yleensä nopeasti vanhempien palatessa täysipäiväisesti työelämään. Taulukossa 1. kuitenkin todettiin, että pikkulapsiperheessä on pienemmät kuukausittaiset menot, kuin perheessä, jossa nuorin lapsi on alle 3-6 vuotias. Perheen menot kasvavat, kun taloudessa on vanhempia lapsia.

Kyselystä ei käy ilmi, ovatko vastaajat työssäkäyviä vai koostuuko heidän toimeentulonsa joistakin tulonsiirroista. Tulostenmuodostusta ja määrää kysyttäessä olisi saatu tärkeää tietoa vastaajien elämäntilanteista, jotta olisi voinut verrata eri elämäntilanteissa olevien vastaajien sijoitustottumuksia. Nämä jätettiin kuitenkin kyselystä pois, koska kohderyhmä oli pieni ja nämä ovat henkilökohtaisia kysymyksiä, joiden vuoksi olisi vastaaja saattanut jättää kyselyn palauttamatta. Vanhemmat, joiden toimeentulo koostuu tulonsiirroista, kuten työttömyysetuudesta tai äitiyspäivärahasta, ovat todennäköisesti pienempituloisia, kuin kokoaikatoissa olevat. Myös perheen huoltajien määrä vaikuttaa tuloihin ja käytettävissä oleviin varoihin. Yksinhuoltaja perheillä on yleensä vähemmän varoja käytettävissä, kuin kahden huoltajan perheillä. Säästämyyteen voi olla monia syitä, kuten esimerkiksi vanhemman työttömyys, varojen riittämättömyys, sekä myös talouden hallinnan puute. Kaikki eivät osaa hallinnoida talouttaan niin, että rahaa jää säästöön. Tämä ilmiö on selvästi kasvussa, koska maksuhäiriöt kuluttajilla yleistyvät kovaa vauhtia.

Maksuhäiriöisten kuluttajien ennätysmäärä on kasvanut nopeasti. Syyskuun 2016 lopussa Suomessa oli 374 200 maksuhäiriömerkinnän saanutta kuluttajaa Asiakastieto oy:n rekisterissä. Useat kuluttajat hakevat jatkuvasti uusia luottoja ja solmivat osamaksusopimuksia ja muita luoton kaltaisia hankintoja, vaikka aiempien sitoumuksien hoitaminen on jo vaikeaa. Verrattaessa työttömyyden ja maksuhäiriöiden kehitystä, ei voida sanoa niillä olevan suoraa yhteyttä. Näitä oli verrattu keskenään ja vuoden aikana oli työttömyys laskenut runsaalla prosenttiyksiköllä, mutta maksuhäiriömerkinnät olivat jatkaneet kasvuaan. (Maksuhäiriöisten kuluttajien määrälle ei näy loppua 2016.)

5.3 Perusteluja rahojen säästämättä jättämiselle

Vastaajilta, jotka valitsivat vaihtoehdon (kysymykseen 4.) en laita rahaa säästöön tällä hetkellä, kysyttiin miksi he eivät säästä tällä hetkellä, seuraavalla kysymyksellä:

5. Miksi et tällä hetkellä laita rahaa säästöön?

Vastausvaihtoehdot:

Minulla ei ole varaa säästää

En ole kiinnostunut säästämisestä

Jokin muu, mikä?

Kaikki viisi vastaajaa, jotka eivät laittaneet rahaa säästöön tällä hetkellä, olivat vastanneet syyksi minulla ei ole varaa säästää. Vastauksesta voidaan päätellä perheen tulojen olevan pienet heidän kulutukseensa nähden. Kappaleessa 5.3 kuitenkin todettiin, että pelkkä tulojen vähyys ei ole aina syynä säästämättömyyteen.

5.4 Sijoituskohteet

Vastaajilta kysyttiin heidän sijoituskohteistaan seuraavalla kysymyksellä:

Mihin sijoituskohteisiin sijoitat tällä hetkellä, voit valita useamman?

Taulukosta 5. löytyvät kaikki vastausvaihtoehdot kysymykseen.

Sijoituskohteet	En ole sijoitt.	Talletus tili	Määrä aik.Tili	ASP-tili	Rahastot	Osakkeet	Metsämaalueet	Omasunto	Kiinteistöt	JoukVelkak.	Optiot, warrantit	Säästövak.	Muu
Vastaajat	4	9	1	1	5	4	2	4	2	0	0	1	0

Taulukko 5. Mihin sijoituskohteisiin sijoittaa tällä hetkellä.

Taulukosta 5. ilmenee, että talletustili oli yleisin sijoituskohde tällä hetkellä ja se oli vastaajista yhdeksällä käytössä. Voidaan olettaa, että kaikilla vastaajilla on käyttötili, mutta yhdeksän vastaajaa ilmoitti käyttävänsä sitä varsinaiseen rahojen säästämiseen. Rahastot olivat toiseksi yleisin sijoituskohde ja niitä löytyi viideltä vastaajalta. Oma-asunto oli neljällä vastaajalla ja osakkeita oli myös neljällä vastaajalla viidestätoista. Tähän kysymykseen saatiin neljä en ole sijoittanut vastausta, mutta näistä kahdella vastaajalla oli kuitenkin sijoituskohteita valittuna. Yhdellä vastaajalla oli en ole sijoittanut kohta valittuna, mutta kuitenkin talletustili käytössä. Toisella vastaajalla oli en ole sijoittanut ja oma-asunto valittuna. Voidaan olettaa, että talletustilillä rahan säilyttämistä ei aina pidetä sijoittamisena, eivätkä kaikki ajattele omassa käytössä olevaa omistusasuntoa sijoituksena. Tässä tulee hyvin ilmi se, että kaikki eivät käsitä säästämistä ja sijoittamista samalla tavalla. Aina ei sijoittajalla ole riittävästi tietoa sijoituskohteensa riskeistä ja tuottomahdollisuuksista. Sijoitusneuvojien on tärkeää ottaa tämä huomioon, kun he esittelevät asiakkaalle erilaisia sijoitusvaihtoehtoja. Sijoituspalvelulaki velvoittaaakin kertomaan asiakkaalle kaiken oleellisen sijoituskohteesta ja sen riskeistä, jotta asiakkaalla on riittävä tieto sijoituksen tekemiseen.

5.5 Sijoituskohteiden valitseminen

Vastaajilta kysyttiin miksi he ovat sijoittaneet tiettyihin kohteisiin seuraavalla kysymyksellä:

Miksi olet sijoittanut kyseisiin kohteisiin?

Tämä oli avoinkysymys, johon vastaajalta pyydettiin perusteluja.

Tähän kysymykseen vastasi 12 henkilöä ja vastaamatta jätti kolme.

Yleisin peruste valita sijoituskohde oli sijoittamisen helppous ja tuoton tavoittelu kohteen avulla. Muutamassa vastauksessa tuli ilmi, että sijoituksilla varauduttiin yllättäviin menoihin. Yksi vastaaja perusteli valinneensa talletustilin, koska missään ei makseta käteiselle korkoa tällä hetkellä ja osakkeet hän perusteli olevan pitkäikäinen ja

hajautettu sijoitus. Kiinteistösjoitusta yksi vastaaja perusteli muuttuneella elämäntilanteella. Metsän omistusta oli yksi vastaajista perustellut tuoton hakemisella sekä virkistysarvoilla. Kyselyyn vastanneet lapsiperheet arvostivat helppoja sijoituskohteita, joiden avulla haettiin myös tuottoa sijoitetulle pääomalle.

5.6 Sijoitettava summa

Vastaajilta kysyttiin heidän keskimääräisen sijoituksensa määrää seuraavalla kysymyksellä:

Paljonko rahaa olet sijoittanut keskimäärin kuukaudessa, viimeisen vuoden aikana? (Tässä ei oteta huomioon mahdollista asuntolainan lyhennystä.)

En ole sijoittanut

Alle 50€

51-150€

151-350€

Yli 350€

Sijoitettava summa	En ole sijoittanut	Alle 50€	51-150€	151-350€	Yli 350€
Vastajien lkm	3	3	4	3	2

Taulukko 6. Paljonko rahaa on sijoitettu keskimäärin.

Taulukosta 6. selviää, että neljä vastaajaa viidestätoista oli kertonut sijoittavansa keskimäärin 51-150 euroa kuukaudessa. Kolme vastaajaa oli valinnut en ole sijoittanut vaihtoehdon. Alle 50 euroa kuukaudessa säästäviä vastaajista oli kolme. Kaksi vastaajaa oli kertonut sijoittavansa keskimäärin yli 350 euroa kuukaudessa. Vastaukset jakautuivat tasaisesti eri summien välillä.

5.7 Ensisijainen säästötavoite

Vastaajilta kysyttiin heidän ensisijaisia säästötavoitteitaan seuraavalla kysymyksellä:

Mitä tavoitteita varten olet ensisijaisesti säästänyt viimeisen vuoden aikana?

En ole säästänyt

Varautuminen yllättäviin menoihin

Säästäminen isompaan kohteeseen esim. asuntoon

Säästäminen pienempään hyödykkeeseen esim. matkaan

Säästöjen tuottomahdollisuus

Muu, mikä?

Säästö tavoitteet	En ole säästänyt	Yllätävä meno	Isompi kohde	Pienempi hyödyke	Tuotto mahdollisuus	Muu, mikä
Vastaa- jien lkm	2	7	3	1	3	1, lasten tilille

Taulukko 7. Säästötavoite.

Taulukosta 7. ilmenee, että suurin osa vastaajista säästi ensisijaisesti yllättävien menojen varalle. Kolme vastaajaa ilmoitti säästävänsä isompaan kohteeseen esimerkiksi omaan asuntoon. Säästöjen tuottomahdollisuuden oli ensisijaiseksi tavoitteeksi valinnut kolme vastaajaa. Yksi vastaaja ilmoitti säästävänsä lapsilleen, laittamalla rahaa heidän tililleen. Kaksi vastaajaa valitsi vaihtoehdon en ole säästänyt. Suurin osa vastaajista säästää rahaa yllättävien menojen varalle.

5.8 Sijoitussuunnitelma

Vastaajilta kysyttiin sijoitussuunnitelman tekemisestä seuraavalla kysymyksellä:

Oletko laatinut sijoitussuunnitelman?

Kyllä

En

Yksi vastaaja viidestätoista kertoi tehneensä sijoitussuunnitelman, joten tämän perusteella vastaajat eivät ole kovin tarkkaan määritelleet sijoitusperiaatteitaan. Voidaan

myös olettaa, että sijoittaminen ei ole kovin suunnitelmallista, eikä tavoitteellista ilman sijoitussuunnitelmaa. Tätä päätelmää tukee myös se, että seitsemän vastaajaa viidestätoista säästi ensisijaisesti yllättäviä menoja varten. Sijoituksilla ensisijaisesti tuottoa hakevia vastaajia oli vain kolme viidestätoista.

5.9 Validiteetti ja reliabiliteetti

Työn tulisi mitata sitä, mitä sen alun perin oli tarkoitus selvittää. Työn validius varmistetaan huolellisella suunnittelulla ja asettamalla selkeät tavoitteet työlle. Pohditaan myös työn reliabiliteettia eli luotettavuutta. Tällä tarkoitetaan tulosten tarkkuutta. Luotettava tutkimus tulee voida toteuttaa uudelleen samanlaisin tuloksin. Työ pyritään myös toteuttamaan objektiivisesti eli puolueettomasti. Kyselyn tulokset eivät saa riippua kyselyn tekijästä, eivätkä tutkimuksen tekijän omat näkemykset saa vaikuttaa työn prosessiin. (Heikkilä T 2014, 27-28)

Kyselyn avulla saatiin selville lapsiperheiden yleisimmät sijoituskohteet ja myös muihin ennalta asetettuihin kysymyksiin saatiin vastaukset. Kyselyyn saatiin 15 vastaajaa, mikä oli kohderyhmän kokoon nähden hyvä määrä. Vastauksia oli kuitenkin sen verran vähän, että kyselystä saatuja tuloksia ei voinut yleistää koskemaan kaikkia lapsiperheitä. Kyselyn luotettavuutta huononsi se, että osa vastaajista oli antanut ristiriitaisia vastauksia. Oli muutama kysely, jossa oli ensin valittu, että en sijoita tällä hetkellä, mutta myöhemmissä vastauksissa oli kuitenkin valittu sijoituskohteeksi esim. talletustili tai oma-asunto. Tästä voidaan päätellä, että kaikki vastaajat eivät käsittäneet käyttötulilla rahan pitämistä tai omaa-asuntoa säästämisenä. Kyselyn tulosten luotettavuus olisi ollut vielä parempi, jos sen suunnitteluun olisi käytetty enemmän aikaa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

6.1 Tulosten yhteenveto ja työn onnistumisen arviointi

Kyselyyn saatiin 15 vastaajaa, joista naisia oli yksitoista ja miehiä neljä. Suurimmassa osassa kyselyyn vastanneista perheistä (seitsemässä), oli yksi alle 18-vuotias kotona asuva lapsi. Ristiriitaista tietoa saatiin sijoittavien lapsiperheiden määrästä. Kysyttäessä sijoittaako vastaajaa tällä hetkellä, saatiin vastauksesi, että kymmenen perhettä sijoittaa tällä hetkellä. Viisi vastaajaa ilmoitti, että ei sijoita tällä hetkellä. Kysyttäessä miksi ei sijoittanut tällä hetkellä, ilmoittivat kaikki viisi vastaajaa, että heillä ei ollut varaa sijoittaa. Myöhemmissä vastauksissa ei sijoittavista perheistä neljä kuitenkin antoi ristiriitaista tietoa, jonka perusteella voidaan katsoa heidän sijoittavan johonkin kohteeseen. Kyselyn perusteella voidaan todeta, että omistusasunnossa asumista tai rahan pitämistä käyttötilillä, ei aina pidetä säästämisenä.

Perheiden erilaiset elämäntilanteet vaikuttavat sijoituskäyttäytymiseen ja rahojen kohdistamiseen. Talletustili oli yleisin sijoituskohte ja sen oli maininnut yhdeksän vastaajaa viidestätoista. Todennäköisesti kaikilla vastaajilla oli talletustili eli käyttötili, mutta kaikki eivät ajatelleet sitä sijoituskohteena. Suositut säästökohteita vastaajien keskuudessa olivat myös rahastot, osakkeet ja omistusasunto omassa käytössä. Kyselyssä oli avoin kysymys, jossa pyydettiin vastaajaa kertomaan, miksi oli valinnut tietyt sijoituskohteet. Yleisin esiin noussut peruste valita sijoituskohte, oli sen helppous ja tuoton tavoittelu. Muutama vastaaja ilmoitti myös varautuvansa sijoituksilla yllättäviin menoihin.

Sijoitettava summa vaihteli eri vaihtoehtojen kesken tasaisesti. Neljä vastaajaa sijoitti keskimäärin 51-150 euroa kuukaudessa, mikä oli yleisin sijoitettava summa vastaajien kesken. Suurin osa vastaajista, eli seitsemän henkilöä ilmoitti säästävänsä ensisijaisesti yllättävien menojen varalle. Kolme vastaajaa kertoi säästävänsä isompaan kohteeseen esimerkiksi asuntoon. Säästöjen tuottomahdollisuus oli ensisijainen tavoite kolmelle vastaajalle. Sijoitussuunnitelman oli tehnyt yksi vastaaja viidestätoista. Tämän perusteella voidaan olettaa, että suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista lapsiperheistä säästäminen ei ollut kovin suunnitelmallista.

Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet saavutettiin pääpiirteissään. Työ saatiin hyvin aikataulun mukaisesti tehtyä ja kyselyyn saatiin tarvittava määrä vastauksia, jotta sitä voidaan pitää uskottavana. Kyselyn suunnitteluun olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa, jotta se olisi ollut paremmin kvalitatiiviseen tulkintaan sopiva. Toisaalta kyselyn tavoite oli olla helposti ja nopeasti täytettävä, joten avoimia kysymyksiä ei olisi voinut montaa olla mukana. Kysely oli pääosin strukturoitu ja siinä oli vain yksi avoin kysymys. Kvalitatiiviseen työhön sopisi paremmin avoimista kysymyksistä koostuva haastattelu, josta saisi enemmän informaatiota. Kysely oli alun perin suunniteltu kvantitatiiviseksi, joten siksi se oli pääosin strukturoitu. Kyselyn avulla saatiin kuitenkin selville, mitkä olivat lapsiperheiden yleisimmät sijoituskohteet. Eli kysely vastasi päätarkoitustaan. Ristiriitaista tietoa saatiin sijoittavien lapsiperheiden määrästä. Olisi pitänyt suunnitella selkeämmin oma kysely henkilöille, jotka ilmoittivat, että eivät sijoita. Tekemällä heille selkeästi omat kysymykset, olisi todennäköisesti ristiriitaisilta tiedoilta vältytty.

6.2 Tulevaisuuden näkymiä, sijoitusrobotit

Pankkialalla koetaan isoja muutoksia, kun pankissa asioiminen vähenee koko ajan ja pankkiasioita hoidetaan itse kotikoneelta aina enemmän. Voisi olla kiinnostavaa tutkia, mitä lisäarvoa asiakkaat kokevat saavansa henkilökohtaisesta pankkipalvelusta, jotta pankit pystyisivät paremmin vastaamaan kasvavaan kilpailuun. Toisaalta myös tutkimus uusista pankkipalveluista, kuten mobiilisovelluksista ja lainavideoneuvotteluista voisi olla tarpeen. Sillä voisi selvittää sitä, miten pankit kehittävät palveluitaan asiakkaiden tarpeiden mukaan. Myös sijoitusrobotit tulevat korvaamaan sijoitusneuvoja ainakin jossakin määrin, mikä tuo vielä oman lisänsä palveluntarjoajiin.

Robottikaupankäynti asiakkaan tietokoneen ja pörssin välillä on vahvistuva kehitysuunta sijoittamisessa. Ihminen on ohjelmoinut koneelle tietyn päätöksentekomallin, jonka toteutuessa tietokone tekee itsenäisesti osto- ja myyntipäätökset sekunneissa. Päätökset perustuvat lähimenneisyyden kurssikehitykseen. Robotit käyvät kauppaa ainoastaan osakekursseilla. (Saario 2016, 32.)

Sijoitusrobotilla tarkoitetaan ohjelmistoa, jolle sijoittaja syöttää verkossa tietonsa ja sijoitettavan summan sekä vastaa koneen esittämiin kysymyksiin muun muassa riskin-sietokyvystä. Annettujen tietojen pohjalta ohjelma tarjoaa sijoituskohteita, jotka käyttäjä voi halutessaan hyväksyä. Suomeen on tulossa sijoitusrobotin palveluita tarjoavia yrityksiä heti, kun ne vain saavat Finanssivalvonnalta luvan yritystoimintaan. Perinteisissä varainhoitopalveluissa on yleensä asiakkaalla täytynyt olla iso sijoitettava varallisuus, jotta on voinut saada hyötyä palveluista. Sijoitusrobottipalveluita tarjoavat yritykset pyrkivät nyt saamaan asiakkaiksi myös pienempiä summia sijoittavia asiakkaita. Varsinkin nuoret aikuiset, jotka ovat tottuneet sähköisten palveluiden käyttöön ovat uusi tavoiteltu kohderyhmä sijoituspalveluihin. Sijoitusrobotti on kustannustehokas, koska se on automatisoitu ohjelmisto. Sähköisiä sijoituspalveluita tarjoavat yritykset joutuvat täyttämään kaikki samat Finanssivalvonnan asettamat määräykset, kuin perinteisetkin sijoituspalveluyritykset. Vastuu mahdollisista inhimillisistä erehdyksistä tai ohjelmiston toimintahäiriöistä jää palveluntarjoajalle. (Hara 2016)

LÄHTEET

Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssi-toiminnan käsikirja. 2.uud.p. Bookwell oy.

Arvopaperimarkkinalaki. 2012. L 14.12.2012/746.

Danske bankin www-sivut. Viitattu 1.10.2016. <http://www.danskebank.fi>

Finanssivalvonnan www-sivut. Viitattu 14.11.2016 asti. www.finanssivalvonta.fi

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita publishing oy.

Hämäläinen, K. 2014. Sijoitusopas. Pörssisäätiö. Viitattu 4.10.2016.
http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/08/sijoitusopas_2014_fin_fi-nal_low1.pdf

Isojoen Osuuspankin www-sivut. Viitattu 5.10.2016. <https://www.poppankki.fi/iso-joen-osuuspankki>

Järvinen, S. & Parviainen, A. 2014. Pääomaturvattu sijoittaminen. Talentum.

Kallunki, J-P. Martikainen, M. & Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5.uud. p. Gummerus kirjapaino oy.

Kelan www-sivut. Viitattu 26.9.2016. www.kela.fi

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. 2.uud.p. Vammalan kirjapaino Oy.

Lounasmeri, S. 2015. Osakeopas. Pörssisäätiö. Viitattu 1.10.2016. http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/06/osakeopas_2015_e.pdf

Maksuhäiriöisten kuluttajien määrälle ei näy loppua. 2016. Viitattu 23.12.2016.
<http://www.mynewsdesk.com/fi>

Nousiainen, S & Sundberg, S. 2009. Sijoituspalveluopas. Painotalo Redfina Oy.

Nyman, K. Käyhkö, K. Lönnqvist, J. Savolainen, M. Stormbom, L. Valkonen, P. & Valtonen, P. 2012. Rakkaudesta sijoittamiseen. Klaava media.

OP:n www-sivut. Viitattu 14.10.2016. <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/sijoittajan-kymmenen-kaskya?cid=151773677&srcpl=3>

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi-jokamiehen sijoitusopas. Porvoo: Bookwell Oy.

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. e-Oppi Oy.

POP pankin www-sivut. Viitattu 5.10.2016. <https://www.poppankki.fi>

Pukka & Pietiläinen 2016. Keskituloisen lapsiperheen luottokorttikierre ja kuinka siitä selvittää- ”ruuasta voi säästää helposti 30 prosenttia”. Viitattu 27.12.2016. www.mtv.fi

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 12.uud.p. Talentum pro.

Sijoittajan sielunelämää. 2014. Pörssisäätiö. Viitattu 18.10.2016. http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/10/sijoittajan_sielunel%C3%A4m%C3%A4.pdf

Sijoituspalvelulaki. 2012. L 14.12.2012/747

Suomen Pankin www-sivut. Viitattu 2.1.2017 asti. www.suomenpankki.fi

Suomen valtiovarainministeriön www-sivut. Viitattu 5.10.2016. vm.fi

Talousopas Tarkkaa taloutta. 2008. Kilpailu ja kuluttajavirasto. Viitattu 14.10.2016. <http://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/talousoppaat/tarkkaa-taloutta.pdf>

Tilastokeskuksen www-sivut. Viitattu 12.10.2016 asti. www.stat.fi

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 10.10.2016 asti. www.vero.fi

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Walden, R. & Tuovinen, N. 2016. Vero-opas. Pörssisäätiö. Viitattu 17.10.2016. <http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2016/05/Vero-opas-2016-low.pdf> bnv

Yle:n www-sivut. Hara, J. 2016. Sijoitusrobotit rantautuvat Suomeen- riskit ja vastuu jäävät ihmisille. Viitattu 14.11.2016. <http://yle.fi/uutiset/3-8994223>. Yle uutiset 30.6.2016.u

LIITE 1

Olen tradenomi opiskelija Satakunnan Ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Isojoen Osuuspankin kanssa.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää Isojoen Osuuspankin asiakkaina olevien lapsiperheiden säästämis- ja sijoitustottumuksia. Kyselyyn voivat osallistua kaikki vanhemmat, joilla on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäistä vastaajaa pystytä kyselyn perusteella tunnistamaan.

Ystävällisin Terveisin Annika Akseli

Kysely Lapsiperheiden sijoitus tottumukset

Vastaa alla oleviin kysymyksiin rengastamalla oikea vastaus.

1. Sukupuoli?

- Nainen
- Mies

2. Ikä?

- Alle 25v
- Alle 35v
- Alle 45v
- Yli 45v

3. Alle 18-vuotiaiden kotona asuvien lasten lukumäärä?

- 1
- 2
- 3
- 4
- Yli 4

4. Laitatko rahaa säästöön tällä hetkellä?

- Kyllä. Siirry kysymykseen numero 6.
- En tällä hetkellä

5. Miksi et tällä hetkellä laita rahaa säästöön?

- Minulla ei ole varaa säästää
- En ole kiinnostunut säästämisestä
- Jokin muu, mikä?

6. Mihin sijoituskohteisiin sijoitat tällä hetkellä, voit valita useamman?

- En ole sijoittanut
- Talletustili (käyttötili)
- Määräaikainen pankkitili
- Asp-tili
- Rahastot
- Osakkeet
- Metsä ja muut maa-alueet
- Oma asunto (omassa käytössä)
- Kiinteistöt
- Joukkovelkakirjalainat
- Optiot tai warrantit
- Säästövakuutus
- Muu, mikä?

7. Miksi olet sijoittanut kyseisiin kohteisiin?

8. Paljonko rahaa olet sijoittanut keskimäärin kuukaudessa, viimeisen vuoden aikana? (Tässä ei oteta huomioon mahdollista asuntolainan lyhennystä.)

- En ole sijoittanut
- Alle 50€
- 51-150€
- 151-350€
- yli 350€

9. Mitä tavoitetta varten olet ensisijaisesti säästänyt viimeisen vuoden aikana?

- En ole säästänyt
- Varautuminen yllättäviin menoihin
- Säästäminen isompaan kohteeseen esim. asuntoon
- Säästäminen pienempään hyödykkeeseen esim. matka
- Säästöjen tuottomahdollisuus
- Muu, mikä?

10. Oletko laatinut sijoitussuunnitelman?

- Kyllä
- En

Kiitos vastauksestasi!